

a. न तस्य प्रतिमाऽस्ति यस्य नाम मरुद्यशः ।

b. हिरण्यगर्भ इत्येषः । मा मा हिंसीदित्येषा । यस्मान्न ज्ञात इत्येष ॥३॥

द्विपदा गायत्री तस्य पुरुषस्य प्रतिमा प्रतिमानमुपमानं किञ्चिदस्तु नास्ति अत एव नाम प्रसिद्धं मरुत् यशः यस्यास्ति सर्वातिरिक्तयशा इत्यर्थः ॥ हिरण्यगर्भ इत्येषोऽनुवाकश्चतुर्गर्भः हिरण्यगर्भः यः प्राणतः यस्येमे य आत्मदाः इति [२५, १०-१३.] । मा मा हिंसीज्जनितेत्येका एषा [१२. १०२.] । यस्मान्न ज्ञातः इन्द्रश्च सम्राडिति [८. ३६. ३७.] द्यूचो (२.) अनुवाकः । एताः प्रतीकचोदिताः पूर्वं पठितत्वादिमात्रेणोक्ताः ब्रह्मयज्ञे ज्ञेये च सर्वा अध्येयाः । एवं सर्वत्र ॥३॥

एषो ह देवः प्रदिशोऽनु सर्वाः पूर्वा ह ज्ञातः स उ गर्भेऽन्तः ।

स एव ज्ञातः स जनिष्यमाणः प्रत्यङ् जनास्तिष्ठति सर्वतोमुखः ॥४॥

चतस्रस्त्रिष्टुभः । ह प्रसिद्धम् एषो ह देवः सर्वाः प्रदिशः अनुतिष्ठति व्याप्य स्थितः । हे जनाः (३.) ह प्रसिद्धमेष पूर्वः प्रथमो ज्ञातः उत्पन्नः । गर्भे अन्तः गर्भ-मध्ये स उ स एव तिष्ठति । ज्ञातोऽपि स एव । जनिष्यमाणः उत्पत्स्यमाणोऽपि स एव । प्रत्यङ् प्रतिपदार्थमश्नति प्रत्यङ् । सर्वतोमुखः सर्वतो मुखाद्यवयवा यस्य अचित्यशक्तिरित्यर्थः ॥४॥

यस्माज्ज्ञातं न पुरा किं चनैव य आवभूव भुवनानि विश्वा ।

प्रजापतिः प्रजया संरराणस्त्रीणि ज्योतीषि सचते स षोडशी ॥५॥

यस्मात्पुरा किं चन किमपि न ज्ञातमेव यश्च विश्वा विश्वानि सर्वाणि भुवनानि भूतजातानि आवभूव समन्ताद्भावयामास अन्तर्भूतो एत्यर्थः । स षोडशी षोडशावयवलिङ्गशरीरी प्रजापतिः प्रजया संरराणः रममाणः त्रीणि ज्योतीषि रवीन्द्रगिन्त्रपाणि सचते सेवते ॥५॥

येन द्यौरग्रा पृथिवी च दृढा येन स्व स्तभितं येन नाकः ।

योऽन्तरिक्षे रजसो विमानः कस्मै देवाय हविषा विधेम ॥६॥

येन पुरुषेण द्यौरग्रा उद्धृणा वृष्टिदा कृतेति शेषः पृथिवी च येन दृढा कृता